

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

En omarbetad domstolsdatalag - Anpassning till EU:s dataskyddsförordning (Ds 2017:41)

Datainspektionen har granskat promemorian huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Datainspektionen lämnar följande synpunkter.

Generella synpunkter på förslaget

Datainspektionen kan konstatera att utredaren har gjort ett gediget arbete. Även om det förhåller sig så finns det en risk för att regleringen av domstolarnas personuppgiftsbehandling blir svårtillämpad då domstolarna har många olika regler att tillämpa däribland dataskyddsförordningen, den kompletterande generella dataskyddslagen med tillhörande förordning samt det nu föreliggande förslaget till domstolsdatalag och domstolsdataförordning. Inom den del av domstolarnas verksamhet som omfattas av brottsdatalagens tillämpningsområde ska istället den allmänna brottsdatalagen och domstolarnas brottsdatalag samt domstolarnas brottsdataförordning tillämpas. Gränsdragning mellan personuppgiftsbehandlingen inom domstolarnas dömande verksamhet och övrig rättskipande och rättsvårdande verksamhet är, som framgår av promemorian, svår att göra och får slutligen avgöras av rättspraxis. Det är viktigt att det nu föreliggande förslaget samordnas med förslaget till domstolarnas brottsdatalag. Det konstateras att de föreslagna regelverken ställer stora krav på aktörernas kunskap kring vilket regelverk som ska tillämpas för en viss behandling. Regelverken blir nu beroende av för vilket syfte personuppgiftsbehandlingen utförs.

Syftesbeskrivning i 1 § domstolsdatalagen

Datainspektionen konstaterar att den inledande syftesparagrafen är annorlunda formulerad än dataskyddsförordningens artikel 1 där det talas om skydd för fysiska personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av personuppgifter. Det kan ifrågasättas om denna skillnad är lämplig och tillåten. Istället kan lämpligen samma lydelse som i förordningen användas.

6 Rättslig grund för domstolarnas personuppgiftsbehandling

Enligt utredaren behöver det i domstolsdatalagen inte tas in någon hänvisning till dataskyddslagens regler i andra kapitlet om rättslig grund då dessa får ses som upplysningsbestämmelser utan egen rättsverkan eftersom dataskyddsförordningens regler är direkt tillämpliga. Datainspektionen anser dock att för att det ska bli tydligt behöver det framgå direkt av domstolsdatalagen med vilken rättslig grund domstolarna behandlar personuppgifter. Förslagsvis kan det i inledningen av ändamålsparagraferna hänvisas till relevant rättslig grund, artikel 6.1 e. Avseende fullgörande av utlämnande av allmänna handlingar, 7 § p. 1 i förslaget, kan det såsom framgår av promemorian eventuellt även hänvisas till artikel 6.1 c i förordningen utöver 6.1 e.

8 Dömande verksamhet

Utredaren anser att en rimlig tolkning av dataskyddsförordningens begrepp dömande verksamhet ur ett unionsrättsligt perspektiv är att begreppet innefattar all den personuppgiftsbehandling som sker i det enskilda målet eller ärendet från att målet eller ärendet anhängiggörs vid domstolen tills att ett slutligt avgörande har meddelats. En sådan tolkning innebär att den dömande verksamheten innefattar en stor del av, men inte hela, domstolarnas rättskipande och rättsvårdande verksamhet. Det anges dock att eftersom begreppet dömande verksamhet med denna tolkning endast omfattar de enskilda målen bör exempelvis upprättandet av uppropslistor och praxissammanställningar – som ju görs i den rättskipande och rättsvårdande verksamheten – falla utanför begreppsramen.

Av skäl 20 i dataskyddsförordningen framgår att syftet med att begränsa tillsynsmyndigheternas behörighet så att den inte omfattar domstolarnas dömande verksamhet är att säkerställa domstolsväsendets oberoende när det utför sin rättskipande verksamhet, inbegripet när det fattar beslut. Enligt

Datainspektionens bedömning är det en sådan begränsning som gäller redan idag. Datainspektionens tillsyn av domstolarnas verksamhet begränsas nämligen för närvarande av bestämmelsen i 11 kap. 3 § regeringsformen, som ger uttryck för principen om domstolarnas självständighet i dömandet. "Ingen myndighet, inte heller riksdagen, får bestämma hur en domstol ska döma i det enskilda fallet eller hur en domstol i övrigt ska tillämpa en rättsregel i ett särskilt fall."

Mot denna bakgrund anser Datainspektionen att utredarens tolkning, att all den personuppgiftsbehandling som sker i det enskilda målet eller ärendet från att målet eller ärendet anhängiggörs vid domstolen tills att ett slutligt avgörande har meddelats, är alltför vid. Det medför en risk för att begreppet får en vidare innebörd än åsyftat vilket i sin tur riskerar att medföra ett sämre integritetsskydd för den enskilde. Var gränsen går för tillsynsmyndigheternas behörighet över domstolarnas verksamhet och den slutliga definitionen av begreppet dömande verksamhet kommer dock slutgiltigt att få avgöras av unionsrättslig praxis.

9 Ändamålsbestämmelser

I den föreslagna kompletteringen av ändamålsbestämmelsen i andra punkten av 7 § hänvisas till artikel 89.1 i dataskyddsförordningen. Här bör rätteligen även göras en hänvisning till artikel 5.1 b.

16 Känsliga personuppgifter m.m.

Av dataskyddsförordningen framgår ett uttryckligt undantag från förbudet att behandla särskilda kategorier av personuppgifter. Det är tillåtet om behandlingen är nödvändig för att fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk eller som en del av domstolarnas dömande verksamhet (artikel 9.2 f). Behandling som är nödvändig för att fastställa rättsliga anspråk har i förarbetena till domstolsdatalagen (prop. 2014/15:148 s. 48) ansetts omfatta domstolarnas rättsskipande och rättsvårdande verksamhet i sin helhet. Utredaren har gjort bedömningen att det undantag som med störst säkerhet kan sägas omfatta domstolarnas hela rättsskipande och rättsvårdande verksamhet är undantaget för viktiga allmänna intressen i artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen. Artikel 9.2 g innehåller även vissa krav som måste vara uppfyllda för att undantaget ska bli tillämpligt.

Datainspektionen anser att det bör göras en hänvisning till dataskyddsförordningen artikel 9.2 f och g för att klargöra med vilket stöd behandlingen av känsliga personuppgifter sker.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektören Eva Håkansson efter föredragning av datarådet Agneta Runmarker. Vid den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Hans-Olof Lindblom och tf. enhetschefen Vilhelm Andersson deltagit.

Eva Håkansson

Agneta Runmarker